

Jatetty 1.4.1950.

M

Kertomus Lehtisaaren pronssikautisen hautaröykkiön kaivauksesta, joka suoritettiin arkeologian ylioppilas Eino Hukkisen johdolla heinäkuun 14 - 25 p:nä 1949.

Allekirjoittaneen ilmoitettua Muinaistieteelliselle toimikunnalle v. 1948 kaksi ennen luettelematonta hautaröykkiötä Helsingin lähistöllä sijaitsevassa Lehtisaarella, otettiin näiden kaivaus Esihistoriallisen osaston seuraavan vuoden työohjelmaan, koska Helsingin pitäjän seurakunta, joka saaren omistaa, lupautui hankkimaan ilmaista työvoimaa röykkiöiden tutkimiseksi. Kaivaus aloitettiin allekirjoittaneen johdolla heinäkuun 14 päivänä ja työt olivat käynnissä paikalla parisen viikkoa, jolloin molempien röykkiöiden kartoitus ja tutkiminen saatiin loppuunsuoritetuksi.

Mainitut hautaröykkiöt sijaitsevat n. 60 m:n etäisyydellä toisistaan, matalalla kallionkukulalla, professori Äyräpään arvion mukaan n. ^{= 15 ja 16 m m.p.y.} 10 - 9 m:n korkeudella merenpinnasta. Paikka on n. 80 m:n etäisyydellä maantiestä ja noin 150 m Helsingin pitäjän seurakunnan kesäkodista koilliseen. N. 1/2 km:n päässä tästä on saaren korkeimmalla kohdalla olevalla kalliolla Helsingin seudun suurin pronssikautinen hautaröykkiö (kartassa n:o III).

Molemmat nyt tutkitut hautaröykkiöt (n:ot I ja II) eroavat ulkonaisesti edellämainitusta paitsi pienemmän kokonsa, myöskin kiviaineistonsa puolesta, joka näissä on paljon pienikokoisempaa ja vähemmän valikoitua kuin röykkiö n:o I:ssä (kuvat 1 ja 2).

Ensiksi tutkittu suurempi hautaröykkiö (n:o I) oli ennen kaivausta matala, epäsäännöllisen pyöreä kivilatamus, jossa oli keskellä 2 melko syvää kuoppaa. Suurehko kuusi kasvoi keskellä röykkiötä (kuva 2) ja myöhemmin saattoi havaita puiden juurien jonkinverran siirtäneen alla olevia kiviä.

Kaivaus suoritettiin poistamalla kivet ensin vasemmasta puoliskosta, jolloin irrallisten kivien muodostaman katteen alta paljastuivat yläpinnaltaan tasaisista, suurehkoista kivistä rakennetut kaksi kaarevaa kivikehää, jotka toisen puoliskon raivauksen jälkeen muodostivat pronssikautisille hautaröykkiöille tyypilliset samankeskiset ympyrät (kuvat 3 ja 4). Keskellä oli samoin suurista, litteähköistä paasista kasattu pyöreä kivilatamus, jonka säännöllisyyttä rikkoivat etelänpuoleisessa reunassa oleva ryöstökuopasta johtuva kivien siirtymisestä muodostunut ulkonema.

Kehän rakenteessa saattoi selvästi havaita pyrkimyksenä olleen koota rakennusaineeksi mahdollisimman tasaisia ja samankorkuisia kiviä. Milloin tässä ei oltu onnistuttu, oli ohuempi laakakivi tuettu pienempien kivien varaan. Yleensä oli sisempi kehä huolellisemmin rakennettu ja kivien koko suurempi kuin ulkokehässä. Tämä oli paikoin rikkoutunut ja varsinkin pohjoisreunassa verraten pienikokoisista kivistä kokoonpantu.

Keskusröykkiössä saattoi kenties olettaa myöskin kolmatta kehää yritetyn aikaansaada, varsinkin läntisellä reunalla, jossa ulommat kivet olivat asetetut päittäin säteettäisesti keskipistettä kohti, vastakkaisella puolella kivet sitävastoin olivat aivan säännöttömästi ladottuja.

Hautaröykkiö oli tehty alkuaan paljaalle kalliopinnalle, keskuslatomus sitävastoin ladottu ohuelle, hienolle hiekkakerrokselle, joka nähtävästi oli muualta tuotua merenrantahiekkaa. Keskustan kivet poistettiin paikoiltaan ja koko alue puhdistettiin, jolloin kallion pinnassa näkyi n. 3 m:n pituinen pari cm leveä rako, joka oli hiekalla täytetty ja toisessa päässä olevassa laajentumassa tai kolossa tavattiin 5 - 6 luunmurua (kuvat 5 - 7). Poltettuja luita, jotka olivat kaikki pieniksi survottuja ja noesta puhtaaksi pestyjä, löytyi etupäässä lähellä keskustaa ja siitä itäänpäin, kivien alla olevassa hiekkakerroksessa. Mitään muita hautaukseen viittaavia löytöjä ei tavattu.

Erikoista huomiota ansaitsee keskusröykkiön ja sisemmän kivikehän välinen pienistä, noin nyrkinkokoisista huolellisesti valikoiduista pyöreistä kivistä tehty pohjan täyte. Nämä kivet oli harvaksen siroteltu kalliopinnalle ennenkuin varsinaiset röykkiön katekivet oli ladottu päälle (kuvat 8-9). Ulomman kehän ja sisemmän välisessä osassa sitävastoin ei ollut tällaista täytettä, paitsi kaakkoisreunassa joitakin tällaisia kiviä n. 1 m:n pituudelta, kuitenkin paljon harvemmassa kuin sisemässä osassa.

Kaivauksen jälkeen rekonstruoitiin keskellä ollut kivilatomus ja sitä ympäröivä pienistä kivistä tehty osa ja hautaröykkiön pohjarakenne jätettiin tässä kunnossaan toistaiseksi näkyviin.

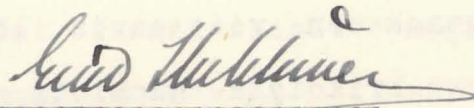

Röykkiö II sijaitsi n. 60 m:n päässä edellisestä, hiukan matalammalla kalliolla. Sen muodosti epämääräinen, paljon pienemmistä kivistä tehty kallion pinnalle siroteltu

kiviryhmä. Osa kivistä oli selvästi aikojen kuluessa hajautunut alkuperäistä laajemmalle alalle (kuva 12). Tutkittaessa osoittautuivat kivet olevan melkein paljaan kallion päällä, joten minkäänlaista säännöllistä rakennetta ei voitu havaita (kuvat 13 ja 14). Myöskään ei tavattu mitään hautaukseen viittaavia jälkiä, kuten luita, nokea ym.

Kaivauksen jälkeen rekonstruointiin rökkiö alkuperäiseen asuunsa.

Helsingissä, maaliskuun 10 päivänä 1950.

Eino Hukkinen

Lehtisaari:

Kuva 1.

Röykkiö I, ennen haivausta.
Keskellä röykkiön päällä kasvanut
suurehko kuusi.

Kuva 2.

Röykkiö I, näkyvissä olevaa
hiivipeitettä ennen haivausta.

Kivikohde

Lehtisaari.

Samaan näköiset
paikat.

Lehtisaari
11/10 - 61 - Rysä

Kuva 3. Kivikohde paljastettuina. Keskus vielä hahmoton.

Räyhkiö I.

Kuva 4.

Ei paljo!

Sama kuin yllä, päältä katsottuna.

Lehtiisaari.

Kuva 5.

I Röykkiön keskus, kallio puhdistettu.

Kuva 6.

Kallian pinnan keskiosassa,
etualalla rako.

Kuva 7.

Kallian pinnassa olevan rakan
laajenema tai kolo.

Lehtisaari.

Kuva 8.

Röykkiö I, kiviaineksen jälkeen,
lännessä katsottuna.

Kuva 9.

Sama, idästä päin.

Kuva 10.

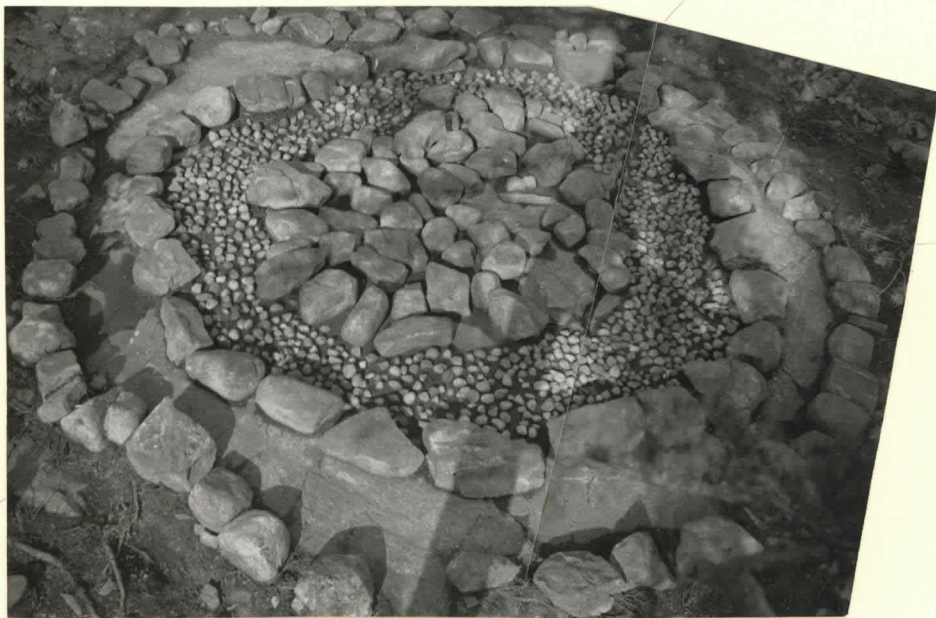
Sama, koillisesta katsottuna.

Lehtisaari:

muutama
kivi poissa

Kuva 11.

piikku kiviä
poissa

piikku kiviä
poissa

Röykkiö I, restauroituna laivauksen
jälkeen, ylhäältä katsottuna.

Kuva 12.

Röykkiö II, yleiskuva ennen
laivausta. Rva Lojander tarkastaa.

Lehtisaari.

Kuva 13.

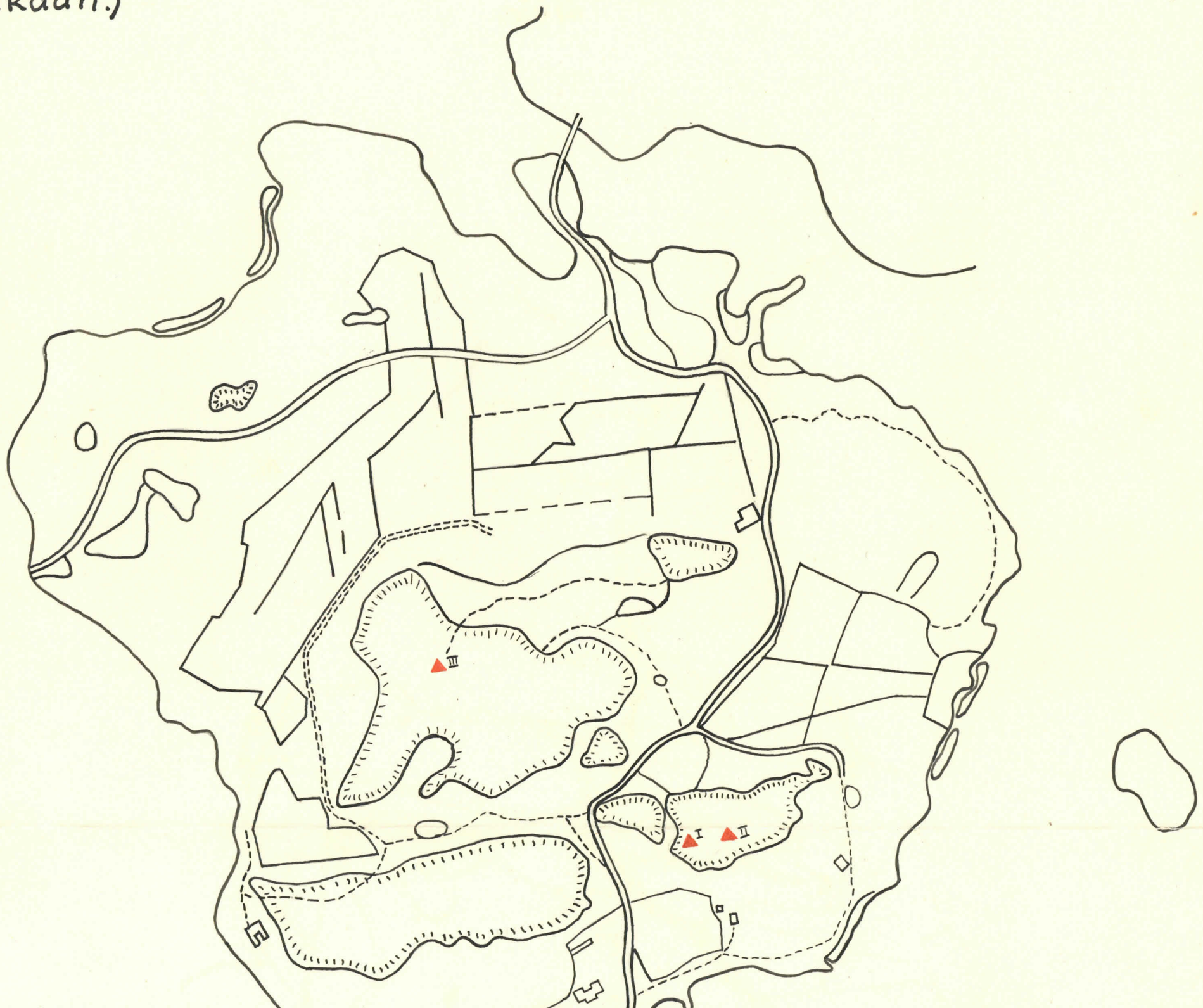
Röykkiö II, osa hallian pintaa
paljastettuna.

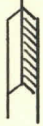
Kuva 14.

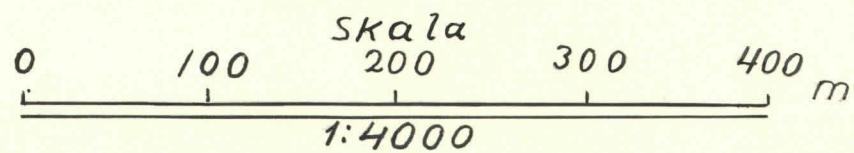
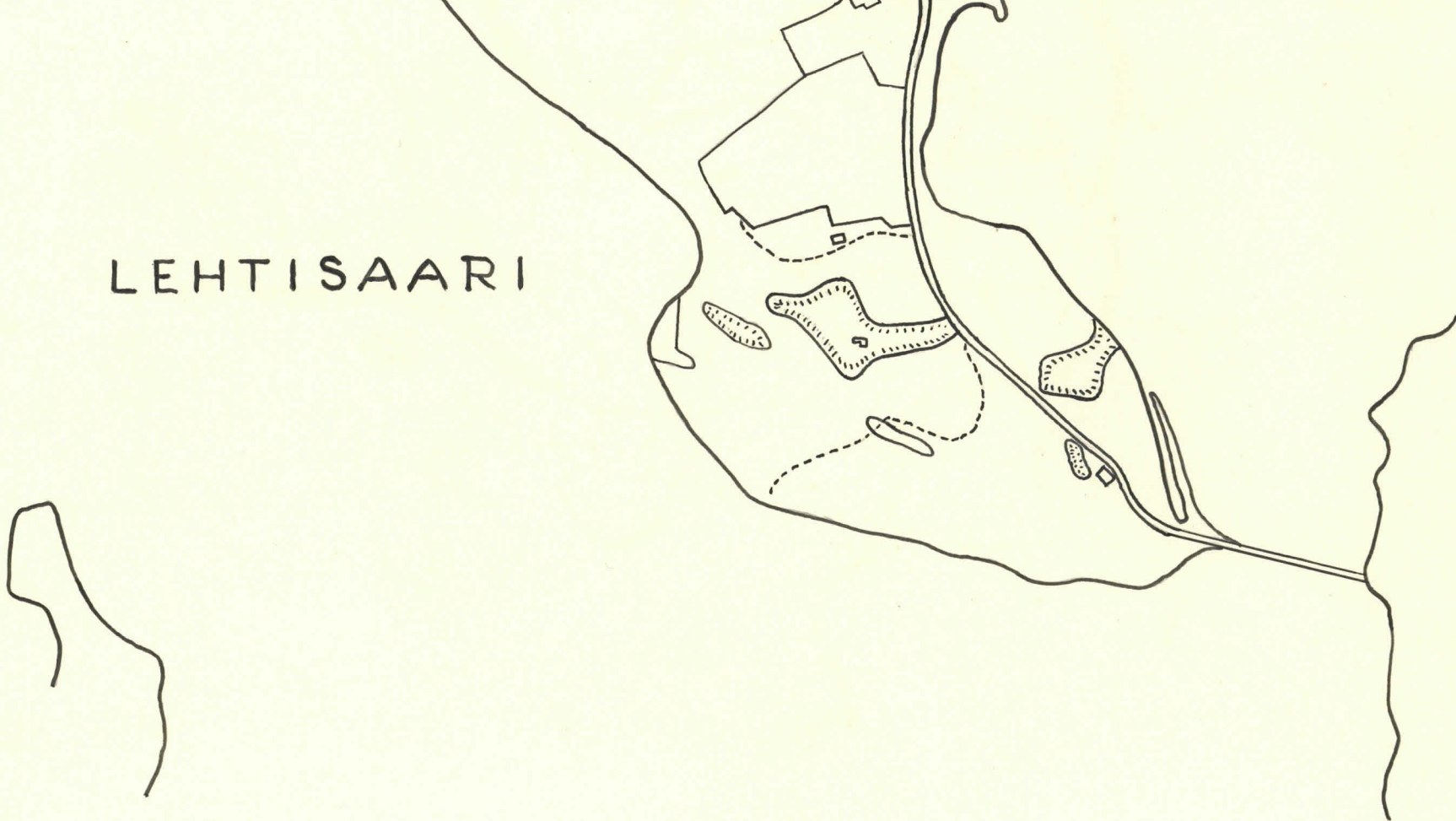
Röykkiö II, itänaista kivipeitettä.

(Helsingin maaseurakunnan
arkistossa olevan tiluskartan
mukaan.)

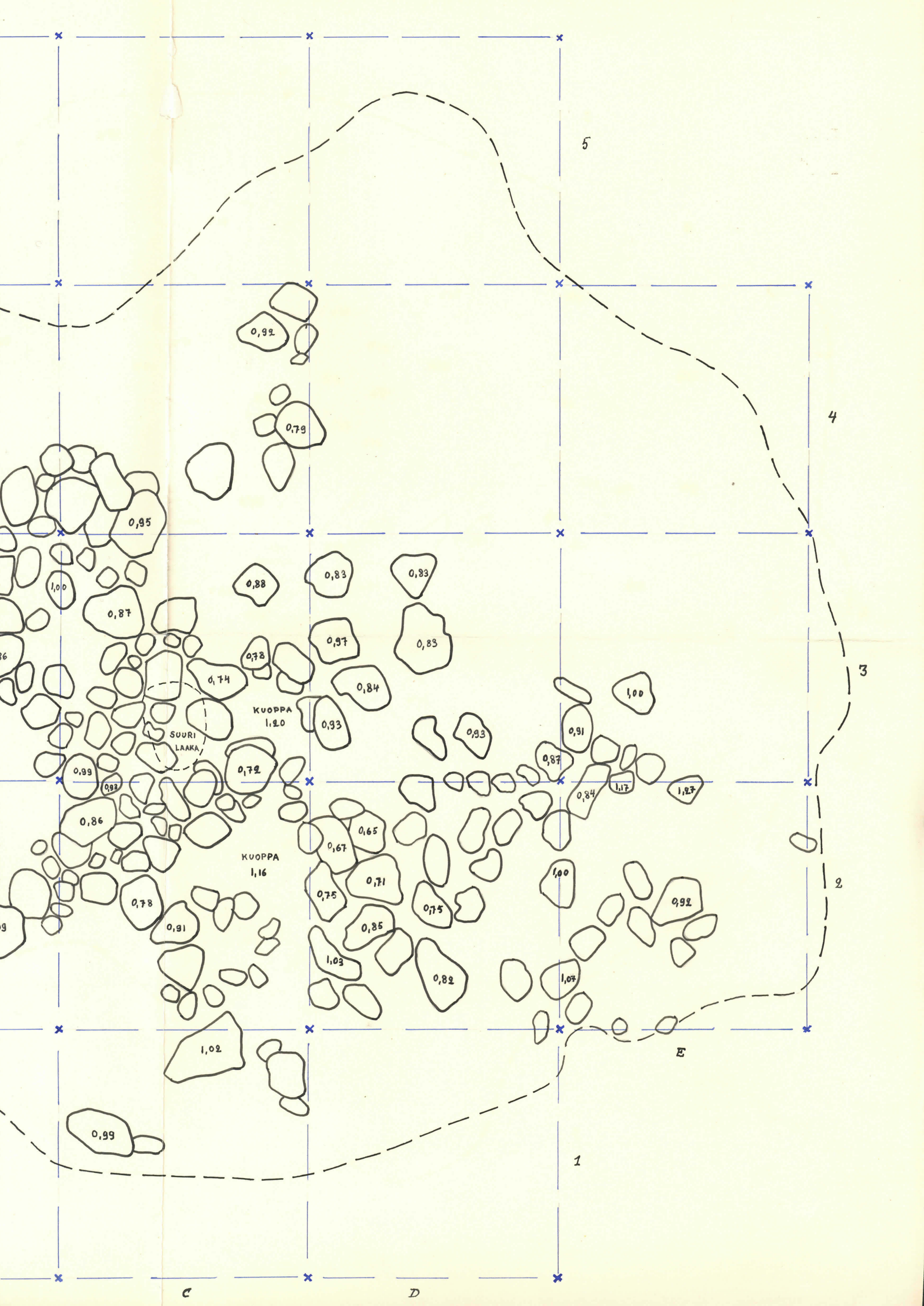

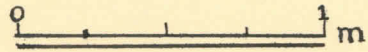
LEHTISAARI

LEHTISAARI
Röykiö I
Profiilikartta
E. Hukkinen - 49

1:25

